

Procena rizika u praksi: Evropski sud revizora

Arjen Lok

Tirana
28. januar 2013. godine

Procena rizika u praksi Evropski sud revizora

Procena rizika:

1. Organizacije samog Evropskog suda revizora (ESR)
2. Revizorskog rada
3. a. U našim Specijalnim izveštajima
b. Našeg glavnog subjekta revizije, Evropske komisije

Procena rizika organizacije samog ESR

COSO (*The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission / Komitet za finansiranje organizacija Treadway komisije*) definiše procenu rizika kao “identifikaciju i analiziranje relevantnih rizika koji se odnose na postizanje ciljeva, a koje formira osnovu za utvrđivanje kako rizicima treba biti upravljano”.

ESR je organizacija koja je uspostavljena radi postizanja određenih ciljeva. Stoga, upravljačka praksa ESR takođe uključuje i procenu rizika sopstvenih aktivnosti.

Kao primer, ovog meseca smo počeli sa periodičnom procenom Poslovnog kontinuiteta.

Model revizorskog rizika

Poseban aspekt procene rizika tokom finansijske revizije i revizije usaglašenosti je primena modela revizorskog rizika:

Revizorski rizik = Inherentni rizik * Kontrolni rizik * Rizik detekcije

Revizorski rizik se odnosi na nivo osiguranja koji revizor želi da pruži:

- Osnovano osiguranje
(u praksi, između 90%-99%)
- Ograničeno osiguranje
(u praksi, iznad 50%, ali nikad više od 90%)

Model osiguranja

U srcu pristupa ESR koji se odnosi na zakonitost i regularnost je Model osiguranja:

- Preliminarna procena inherentnog i kontrolnog rizika (kombinovana procena rizika) radi utvrđivanja:
  - Osnovanih očekivanja koja se odnose na nivo poverenja (osiguranje kontrola)
  - Opsega i delokruga materijalnog ispitivanja koje treba biti spovedeno sa ciljanjem na postizanje sveukupnog nivoa poverenja od 95%

Tabla i stablo odluka kao alatke

Model osiguranja

A joint initiative of the OECD and the European Union,
principally financed by the EU

Procena inherentnih rizika	Kontrolni rizik	Minimalni stepen poverenja koje se dobija na osnovu materijalnog ispitivanja (%)	Minimalna veličina uzorka
Nije visok	Nizak	45	30
	Srednji	67	55
	Visok	92	125
Visok	Nizak	67	55
	Srednji	80	80
	Visok	95	150

Model osiguranja

Oblast	Rashodi (mil euro)	Veličina uzorka	Procenjen rizik	Sistemi kontrola
POLJOPRIVREDA EAGF	43 801	180	visok	slabi (*)
POLJOPRIVREDA +SANCO ENV. MARE	13 310	178	visok	slabi
ZAJEDNIČKA POLITIKA ENERGETIKE I SAOBRAĆAJA	33 373	180	visok	slabi
ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA	10 171	180	visok	slabi
SPOLJNA RAZVOJNA POMOĆ I PROŠIRENJE	6 201	150	visok	slabi
ISTRAŽIVANJE I OSTALE INTERNE POLITIKE	10 591	150	visok	slabi
ADMINISTRACIJA	9 777	56	nije visok	dobri
Ukupno	127 224	1 074		

(*) dobri gde funkcioniše IACS, u suprotnom slabi

Zašto “slabi”

“Slabi” znači da sistemi internih kontrola ne sprečavaju od pojavljivanja grešaka u obimu do kog se ESR može osloniti na te sisteme.

“Slabi” ne znači da postojeći sistemi uopšte ne funkcionišu.

Procena je polazna informacija (input) za postizanje osiguranja.

Procena performansi rizika revizije

Postavka ove radionice je u bliskoj vezi sa procenom rizika od strane ESR tokom vršenja revizije performansi, u delu kod:

- Revizija performansi koje su odabrane kako bi
  - Najbolje odgovorale naspram revizorske strategije
  - Osigurale pružanje blagovremenog i relevantnog izveštaja Evropskom parlamentu
- Procena rizika je esencijalna kod odabira najrelevantnijih revizorskih pitanja koja trebaju biti revidirana na odabranu temu

Odabir

ESR je podeljen na četiri komore, od kojih svaka ima odgovornost vezanu za vršenje revizije u definisanim oblastima javnih politika

CEAD komora (za pitanja koordinacije, evaluacije, osiguranja i razvoja) je odgovorna za međusobno unakrsne teme

Svaka komora:

- analizira aktivnosti u oblasti javnih politika u pitanju;
- vrši procenu rizika u specifičnim poljima javnih politika;
- boduje rizike prema
  - interesu
  - finansijskoj važnosti

Procena rizika u samoj reviziji performansi

Jedan od prvih koraka u revizorskom procesu je preliminarna studija. U ovoj fazi se radi procena rizika na datu temu.

Korak 1: Predstaviti oblast revizije u dijagramu i listirati očekivane ključne kontrole.

Korak 2: Identifikovati rizike.

Korak 3: Analizirati rizike radi vršenja procene nivoa rizika.

Korak 4: Fokusirati se na ključne rizike radi definisanja revizorskih pitanja i opsega.

Procena rizika vršena od strane Evropske komisije

Procena rizika je dobila čvrstu osnovu reformom izvršenom tokom 2005. godine, videti SEC (2005)1327.

Interna kontrola i procena rizika su ključni elementi u upravljanju vršenim od strane Evropske komisije.

“Upravljanje rizikom je deo efikasne interne kontrole. Upravljanje rizikom može generisati važne informacije za planiranje aktivnosti i ciljeva DG i pomaže rukovodećim strukturama da se fokusiraju na interne kontrolne aktivnosti u oblastima koje predstavljaju najviši stepen rizika.”

Standardi interne kontrole

16 standarda interne kontrole (ICS)

ICS 6

Proces upravljanja rizikom
Proces upravljanja rizikom koji je usklađen sa primenjivim odredbama i smernicama je integrisan u planiranje godišnjih aktivnosti.

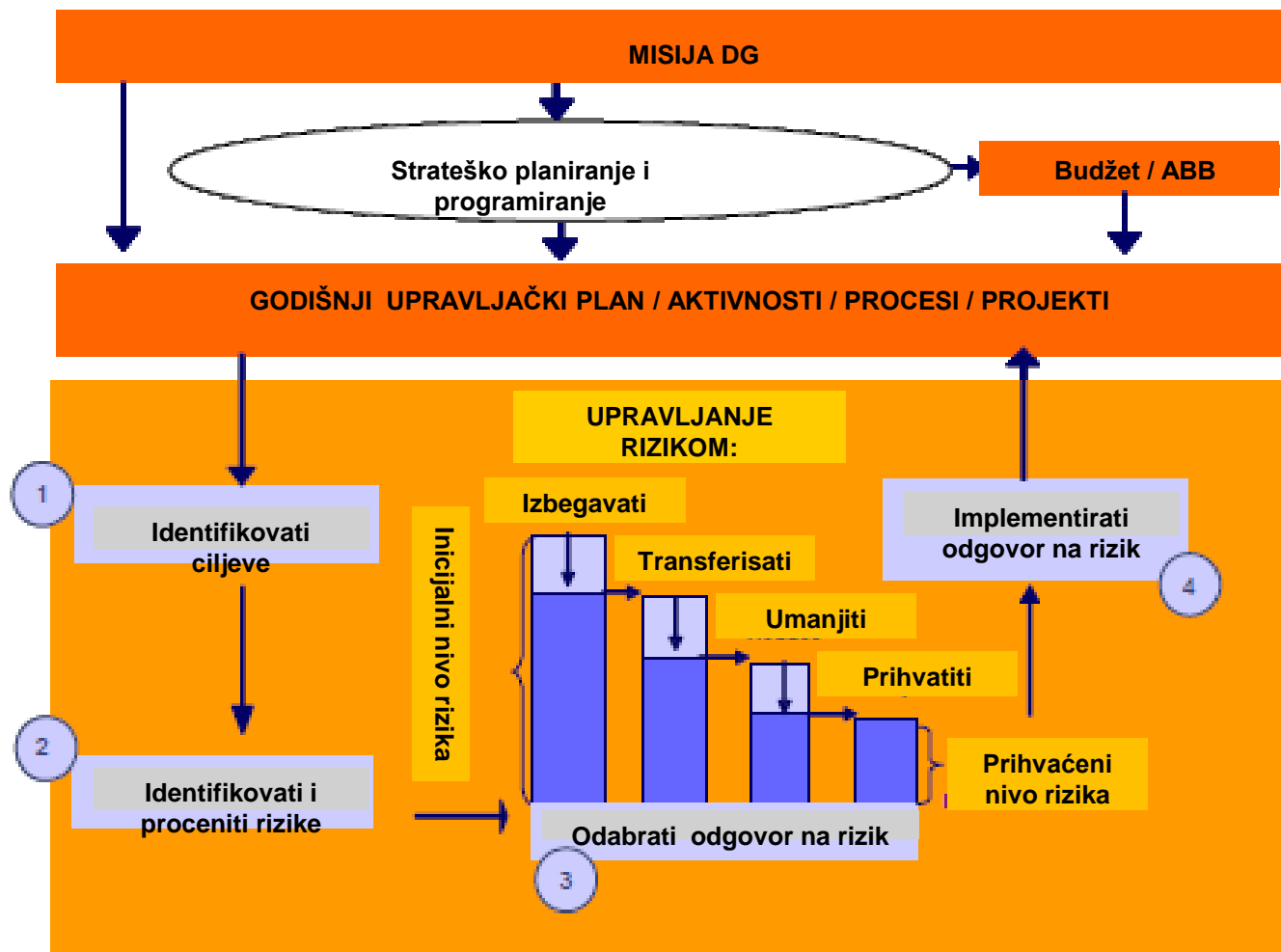
Procena rizika vršena od strane Evropske komisije

- Vežba upravljanje rizikom na nivou DG se sprovodi najmanje jednom godišnje kao deo AMP procesa, kao i svaki put kada rukovodeća struktura smatra da je jedna takva vežba neophodna (obično u slučaju događanja značajnih modifikacija u aktivnostima DG koje se dešavaju tokom godine). Upravljanje rizikom se vrši u skladu sa primenjivim odredbama i smernicama;
- Planovi aktivnosti upravljanja rizikom su realistični i uzimaju u obzir troškovno/korisne aspekte kako bi se izbegle disproporcionalne kontrolne mere. Uspostavljeni su procesi radi osiguravanja da se aktivnosti implementiraju u skladu sa planom, kao i da nastavljaju da budu relevantne;
- Rizici koji se smatraju “kritičnim” iz sveukupne perspektive DG (videti SEC(2005)1327, §2.4) su naznačeni u Godišnjem upravljačkom planu DG i praćeni su Godišnjim izveštajem o aktivnostima.

Procena rizika vršena od strane Evropske komisije

PRACENJE I IZVEŠTAVANJE

5

Procena rizika vršena od strane Službe interne revizije Evropske komisije

Ipak, najbolji primer u vezi sa održavanjem ove radionice je procena rizika vršena od strane Službe interne revizije same Evropske komisije.

Služba interne revizije prati Standarde Instituta internih revizora (IIR).

Služba interne revizije ima trogodišnje planiranje revizije zasnovano na rizicima.

Procena rizika vršena od strane Službe interne revizije Evropske komisije

Rizik je procenjen kroz 5 koraka

- Kategorizaciju rizika
- Definisavanje faktora rizika
- Definisavanje kriterijuma rizika
- Bodovanje rizika
- Definisavanje revizorskog univerzuma zasnovanog na rangiranim rizicima

Trogodišnji period revizorskog rada pruža internom revizoru revizorski dokaz koji je potreban za davanje “Ukupnog mišljenja” koje se pruža Odboru revizorskog napretka Evropske komisije tokom maja meseca svake godine.

Procena rizika vršena od strane Službe interne revizije Evropske komisije

Rizik je procenjen kroz 5 koraka

- Kategorizaciju rizika
- Definisavanje faktora rizika
- Definisavanje kriterijuma rizika
- Bodovanje rizika
- Definisavanje revizorskog univerzuma zasnovanog na rangiranim rizicima

Trogodišnji period revizorskog rada pruža internom revizoru revizorski dokaz koji je potreban za davanje “Ukupnog mišljenja” koje se pruža Odboru revizorskog napretka Evropske komisije tokom maja meseca svake godine.

